

Forfattere og forfatterskap

Fjæra som ble til fem høns

Asbjørnsen og Moe Arne Garborg C. S. Lewis Rudolf Nilsen Thorbjørn Egner Torunn Lign
 J. K. Rowling Anne Cath Vestly Amalie Skram Camilla Collett André Bjerke Roald Dahl Alf Prøysen Erlend Loe
 Folkeeventyr Henrik Ibsen Knut Hamsund Sigrid Undset H.C. Andersen Norron Litteratur Inger Hagerup Ingar Ambjørnsen
 Ja, vi elsker dette landet Bjørnstjerne Bjørnson Henrik Wergeland
 Halvdan Svertsen

Ei bryllup hos gudene

De tre bukkene bruse

Astrid Lindgren Arne Øverland
 Odd Borretzen Sidsel Mørck
 PPO Jostein Gaarder

Småttenes nasjonalsang

Forord

”Forfattere og forfatterskap” presenterer et utvalg forfattere og eksempler på deres forfatterskap. Tanken har vært å presentere forfattere som de fleste kjenner, som leses av svært mange og som har skrevet bøker som har blitt filmet. Film gjør det mulig for elever å få meg seg ”litteratur” som de ikke har forutsetninger for å kunne lese. Ulike tidsperioder og forfattere som skriver i forskjellige sjangrer, er representert.

Tekstene i heftet er skrevet i et enkelt språk, og ordforklaringer er tatt med. Det er tatt med noen tekstutdrag fra bøker av de eldste forfatterne. Bøker og filmer blir presentert. Det er utarbeidet oppgaver til de forskjellige forfatterne. Målgruppa er først og fremst minoritetsspråklige elever som følger læreplanen i ”Grunnleggende norsk for språklige minoriteter” og minoritetsspråklige elever som følger læreplanen for faget norsk i ”Kunnskapsløftet”. Tekstene vil også egne seg godt for andre elever som trenger tilpasset opplæring. En del av stoffet vil kunne passe for elever på norskurs i voksenopplæringen.

De ordinære lærebøkene i norskfaget er for vanskelige for mange minoritetsspråklige elever, og ønsket er at denne permen skal være et hjelpemiddel som kan gi læreren ideer til hvilke tekster, sanger og filmer som kan brukes i norskundervisningen.

Det er fint om det henges opp bilder av de forskjellige forfatterne som skal presenteres. Teksten om den aktuelle forfatteren kan være leselekse, og tekstutdrag kan leses felles i klassen. Forfattere som skriver sanger, er også representert. Elevene kan få gode opplevelser av å lytte til sanger etter at teksten er gjennomgått. Film letter forståelsen og kan brukes som utgangspunkt for videre samtale og skriftlige oppgaver. Etter at elevene har jobbet med forskjellige forfattere, kan de velge en som de vil presentere for klassen.

Håpet er at elevene skal få lyst til å lese mer, og at sanger, filmer og tekster i ulike sjangrer skal inspirere elevene til å skrive selv.

November 2009, Astrid Brennhagen

Sitater fra tre læreplaner

Kunnskapsløftet

Kompetansemål etter 7. årstrinn:

"lese lengre norske og oversatte skjønnlitterære tekster, barnelitteratur..."

"presentere egne lesererfaringer fra skjønnlitteratur og fagbøker skriftlig og muntlig."

"presentere egne tolkninger av personer, handling og tema i et variert utvalg av barne- og ungdomslitteratur..."

Kompetansemål etter 10. årstrinn:

"lese og skrive tekster i ulike sjangrer..."

"presentere viktige temaer og uttrykksmåter i sentrale samtidstekster og sammenligne dem med framstillinger i klassiske verk fra norsk litteraturarv: ..."

"presentere resultatet av fordypning i tre selvvalgte emner: et forfatterskap, et litterært tema og et språklig tema."

Læreplanen for grunnleggende norsk for språklige minoriteter

"samtale om sentrale personer og handlinger i et utvalg skjønnlitterære tekster"

"presentere egne tolkninger av personer og handlinger i relevant skjønnlitteratur"

"presentere viktige tema i noen sentrale norske samtidstekster"

Læreplan i norsk med samfunnskunnskap for voksne innvandrere

Spor 1, 2 og 3. Nivå B1: *"Kan følge med i mange filmer med norsk tale med støtte i handlingen og det visuelle."*

Spor 2. Nivå B1: *"Kan gjengi handlingen i en bok eller film."*

Spor 3. Nivå B2: *"Kan lese samtidstekster med et visst utbytte."*

Innhold

Norrøn litteratur	side 1
Vikingenes guder	side 3
Snorre Sturlason	side 3
Et bryllup hos gudene	side 4
H.C. Andersen	side 5
Fjæra som ble til fem høns	side 5
Henrik Wergeland	side 8
Småguttenes nasjonalsang	side 9
Sommerfuglen	side 11
P.Chr. Asbjørnsen og Jørgen Moe	side 12
Folkeeventyr	side 12
Pannekaka	side 13
De tre bukkene Bruse	side 16
Folkeeventyr som er filmet	side 17
Camilla Collett	side 18
Amtmannens døtre	side 18
Henrik Ibsen	side 21
Et dukkehjem	side 21
Bjørnstjerne Bjørnson	side 30
Faren	side 31
Ja, vi elsker dette landet	side 34
Det største i verden	side 35
Jonas Lie	side 37
Familien på Gilje	side 37
Amalie Skram	side 42
Karens jul	side 43
Alexander Kielland	side 51
Gift	side 51
Arne Garborg	side 54
Knut Hamsun	side 56
Sigbjørn Obstfelder	side 58
Jeg ser	side 59
Regn	side 60
Sigrid Undset	side 61
Arnulf Øverland	side 63
C.S. Lewis	side 65
Løven, heksa og klesskapet	side 66

Einar Skjæråsen	side 68
Rudolf Nilsen	side 70
Jeg hadde tenkt	side 70
Gategutt	side 71
På gjensyn	side 72
Rivalen	side 73
Nordahl Grieg	side 74
Inger Hagerup	side 76
Astrid Lindgren	side 79
Pippi Langstrømpe	side 81
Karlsson på taket	side 83
Emil i Lønneberget	side 85
Ronja Røverdatter	side 89
Olav H. Hauge	side 91
Thorbjørn Egner	side 93
Karius og Baktus	side 94
Klatremus og de andre dyrene i Hakkebakkeskogen	side 95
Folk og røvere i Kardemomme by	side 96
Alf Prøysen	side 98
Roald Dahl	side 104
Charlie og sjokoladefabrikken	side 105
André Bjerke	side 110
Anne-Cath Vestly	side 112
Filmen om Ole Aleksander Filibom-bom-bom	side 116
Stig Dagerman	side 119
Odd Børretzen	side 120
Min barndoms verden	side 120
Da jeg traff Jesus med sprettert	side 122
Alt for Norge	side 123
Sidsel Mørck	side 125
Klaus Hagerup	side 128
Arne Garvang	side 133
Halvdan Sivertsen	side 135
Lillebjørn Nilsen	side 136
Jostein Gaarder	side 139
Lars Saabye Christensen	side 143
Beatles	side 143
Herman	side 144

Den misunnelige frisøren	side 145
Marit Nicolaysen	side 147
Torunn Lian	side 149
Frida – med hjertet i hånden	side 149
Bare skyer beveger stjernene	side 152
Ingvar Ambjørnsen	side 154
Pelle og Proffen	side 154
Elling	side 156
Brødre i blodet	side 156
Lars Lillo Stenberg	side 159
J.K. Rowling	side 161
Harry Potter og de vises stein	side 162
Erlend Loe	side 164
Kurt blir grusom	side 164
Kurt quo vadis?	side 165
Kurt koker hodet	side 165
Khalid Hussain	side 167
Pakkis	side 167
Noman Mubashir	side 168
Mitt liv som Ola Noman	side 168
Randa Abdel-Fattah	side 169
Ser hodet mitt stort ut med denne?	side 169
Litteraturliste	side 170

Henrik Ibsen (1828–1906)

Henrik Ibsen er en av Norges mest kjente forfattere. Han ble født i Skien. Faren hans var forretningsmann, men gikk konkurs da Henrik var en liten gutt. Henrik Ibsen flyttet til Grimstad da han var 15 år for å jobbe som apotekerlærling. Han fikk barn med ei tjenestejente, men ville ikke ha kontakt med tjenestejenta eller sønnen sin. Henrik Ibsen var ensom og fattig, og han hadde ingen god tid i Grimstad. I denne perioden skrev han sitt første skuespill, "*Catilina*".

I 1850 dro Henrik Ibsen til Kristiania og begynte å studere. Han skrev skuespill og artikler, men fikk dårlig betalt og hadde økonomiske problemer.

Henrik Ibsen reiste til Bergen og fikk jobb på teateret. Her traff han Suzannah Thoresen som han giftet seg med. De fikk en sønn. Ibsen jobbet på teateret i Bergen fra 1852 til 1857.

Fra 1864 til 1891 bodde Ibsen i Tyskland og i Italia. I denne perioden skrev han teaterstykkene "*Brand*", "*Peer Gynt*", "*Et dukkehjem*" og "*Vildanden*". Etter hvert ble Ibsen godtatt i Norge, men han fikk aldri nobelprisen i litteratur. Ibsen blir regnet som en av de fire store dikterne under realismen. De andre var Bjørnstjerne Bjørnson, Alexander Kielland og Jonas Lie. Forfatterne i denne perioden ville beskrive samfunnet på en realistisk måte. Ibsen er kjent for sine samtidsskuespill der han tar opp samfunnsproblemer og kvinnes stilling.

Et dukkehjem

Skuespillet "*Et dukkehjem*" fra 1879 handler om Nora som er gift med Torvald Helmer. De har tre barn sammen. Torvald har en god stilling som banksjef. Han hadde i alle år sett på Nora som "en dukke" som

han kunne leke med, og som selv ikke hadde egne meninger. En gang lånte Nora penger ved å skrive under på lånepapirene med sin fars navn. Det var ikke lov for kvinner å låne penger på den tiden. Pengene brukte Nora på å redde Torvald da han var syk. Torvald visste ikke noe om dette. Nora har i hemmelighet arbeidet og spart penger for å betale tilbake lånet, og hun har vært stolt av at hun har reddet mannens liv. Men når Torvald får vite at hun har lånt penger ulovlig, blir han rasende. Han er mest opptatt av hva folk mener om ham og er redd for en skandale som kan ødelegge karrieren hans. Så viser det seg at ingen andre kommer til å få vite om Noras falske underskrift. Da blir Torvald glad og mener at han og Nora kan leve sammen som før.

Nora skjønner at det ikke er mulig. Hun forstår at Torvald ikke respekterer henne. Han ser ikke på henne som en selvstendig person. Nora bestemmer seg for å gjøre det hun selv mener er riktig. Torvald mener at det viktigste for en kvinne er å tenke på mann og barn. Stykket slutter med at Nora går fra mannen og barna.

Her kan du lese avslutningsscenen i "*Et dukkehjem*", der hovedpersonen Nora tar et oppgjør med sitt eget liv og ektemannen.

HELMER: Hva er det? Ikke til sengs? Har du kledd deg om?

NORA : (i sin hverdagskjole) Ja, Thorvald nå har jeg kledd meg om.

HELMER: Men hvorfor nå så sent? –

NORA: I natt sover jeg ikke.

HELMER: Men, kjære Nora –

NORA: (ser på sitt ur) Klokken er ennå ikke så mange. Sett deg her, Thorvald; vi to har meget å tale sammen om. (hun setter seg ved den ene siden av bordet)

HELMER: Nora – hva er dette her? Dette stivnede uttrykk –

NORA: Sett deg ned. Det blir langt. Jeg har meget å tale med deg om.

HELMER: (setter seg ved bordet like overfor henne) Du engster meg, Nora. Og jeg forstår deg ikke.

NORA: Nei, det er akkurat det. Du forstår meg ikke. Og jeg har heller aldri forstått deg – før i aften. Nei, du skal ikke avbryte meg. Du skal bare høre hva jeg sier. Dette er et oppgjør, Thorvald.

HELMER: Hvorledes mener du det?

NORA: (etter en kort taushet) Er det ikke en ting som er påfallende, slik som vi sitter her?

HELMER: Hva skulle det være?

NORA: Nå har vi vært gift i åtte år. Faller det deg ikke inn at det er første gang vi to, du og jeg, mann og kone, taler alvorlig sammen?

HELMER: Ja, alvorlig – hva vil det si?

NORA: I åtte samfulle år – ja lenger –, like før vårt første bekjentskap, har vi aldri vekslet et ord om alvorlige ting.

HELMER: Skulle jeg da evig og alltid innvie deg i bekymringer som du likevel ikke kunne hjelpe meg å bære?

NORA: Jeg taler ikke om bekymringer. Jeg sier vi har aldri sittet i alvor sammen for å søke å komme til bunns i noe.

HELMER: Men, kjæreste Nora, ville da det vært noe for deg?

NORA: Der er vi ved saken. Du har aldri forstått meg. – Det er øvet urett mot meg, Thorvald. Først av pappa og siden av deg.

HELMER: Hva! Av oss to, av oss to som har elsket deg høyere enn alle andre mennesker?

NORA: (ryster på hodet) Dere har aldri elsket meg. Dere har bare syntes det var fornøytelig å være forelsket i meg.

HELMER: Men Nora, hva er dette for ord?

NORA: Ja, det er nå så Thorvald. Da jeg var hjemme hos pappa, så fortalte han meg alle sine meninger, og så hadde jeg de samme meninger; og hvis jeg hadde andre, så skjulte jeg det; for det ville han ikke ha likt. Men han kalte meg sitt dukkebarn, og han lekte med meg som jeg lekte med mine dukker. Så kom jeg i huset til deg –

HELMER: Hva er det for uttrykk du bruker om vårt ekteskap?

NORA: (uforstyrret) Jeg mener, så gikk jeg fra pappas hender over i dine. Du innrettet alle ting etter din smak, og så fikk jeg den samme smak som deg; eller jeg bare lot som; jeg vet ikke riktig –; jeg tror det var begge deler; snart det ene og snart det annet. Når jeg nå ser på det, så synes jeg at jeg har levet her som et fattig menneske – bare fra hånd til munn. Jeg har levet av å gjøre kunster for deg, Thorvald. Men du ville jo ha det så. Du og pappa har gjort stor synd imot meg. Dere er skyld i at det ikke er blitt noe av meg.

HELMER: Nora, hvor du er urimelig og utakknemlig! Har du ikke vært lykkelig her?

NORA: Nei, det har jeg aldri vært. Jeg trodde det; men jeg har aldri vært det.

HELMER: Ikke – ikke lykkelig!

NORA: Nei, bare lystig. Og du har alltid vært snill imot meg. Men vårt hjem har ikke vært noe annet enn en lekestue. Her har jeg vært din dukkehustru, liksom jeg hjemme var pappas dukkebarn. Og barna, de har igjen vært mine dukker. Jeg syntes det var fornøytelig når du tok og lekte med meg, liksom de syntes det var fornøytelig når jeg tok og lekte med dem. Det har vært vårt ekteskap, Torvald.

HELMER: Det er noe sant i hva du sier – så overdrevent og overspent det enn er. Men heretter skal det bli annerledes. Lekens tid skal være forbi; nå kommer oppdragelsens.

NORA: Hvis oppdragelse? Min eller barnas?

HELMER: Både din og barnas, min elskede Nora.

NORA: Akk, Torvald, du er ikke mann til å oppdra meg til en rett hustru for deg.

HELMER: Og det sier du?

NORA: Og jeg – hvorledes er jeg forberedt til å oppdra barna?

HELMER: Nora!

NORA: Sa du det ikke selv for en stund siden – den oppgave torde du ikke betro meg.

HELMER: I oppbrusningens øyeblikk! Hvor vil du med det?

NORA: Jo; det var meget riktig sagt av deg. Jeg maktet ikke den oppgave. Det er en annen oppgave som må løses først. Jeg må se og oppdra meg selv. Det er du ikke mann for å hjelpe meg med. Det må jeg være alene om. Og derfor reiser jeg nå fra deg.

HELMER: (springer opp) Hva var det du sa?

NORA : Jeg må stå ganske alene hvis jeg skal få rede på meg selv og på alle ting utenfor. Derfor kan jeg ikke bli hos deg lenger.

HELMER: Nora, Nora!

NORA: Jeg vil gå herfra nå straks. Kristine tar nok imot meg for i natt.

HELMER: Du er avsyndig! Du får ikke lov! Jeg forbyr deg det!

NORA: Det kan ikke nytte å forby meg noe heretter. Jeg tar med meg det som tilhører meg selv. Av deg vil jeg ingenting ha, verken nå eller senere.

HELMER: Hvilket vanvidd dette er!

NORA: I morgen reiser jeg hjem – jeg mener – til mitt gamle hjemsted. Der vil det være lettest for meg å komme inn i ett eller annet.

HELMER: Å du forblindede, uerfarne skapning!

NORA: Jeg må se å få erfaring, Torvald.

HELMER: Forlate ditt hjem, din mann og dine barn! Og du tenker ikke på hva folk vil si.

NORA: Det kan jeg ikke ta hensyn til. Jeg vet bare det blir nødvendig for meg.

HELMER: Å, det er opprørende. Således kan du svikte dine helligste plikter?

NORA: Hva regner du da for mine helligste plikter?

HELMER: Og det skal jeg behøve å si deg! Er det ikke pliktene mot din mann og dine barn?

NORA: Jeg har andre liksom hellige plikter.

HELMER: Det har du ikke. Hvilke plikter skulle det være?

NORA: Pliktene imot meg selv.

HELMER: Du er først og fremst hustru og mor.

NORA: Det tror jeg ikke lenger på. Jeg tror at jeg er først og fremst et menneske, jeg – liksom vel som du – eller iallfall skal jeg forsøke på å bli det. Jeg vet nok at de fleste gir deg rett, Torvald, at det står noe slikt i bøkene. Men jeg kan ikke lenger la meg nøye med hva de fleste sier, og hva som står i bøkene. Jeg må selv tenke over de ting og se å få rede på dem.

HELMER: Du skulle ikke ha rede på din stilling i ditt eget hjem? Har du ikke i slike spørsmål en usvikelig veileder? Har du ikke religionen?

NORA: Akk, Torvald, jeg vet jo slett ikke hva religionen er.

HELMER: Hva er det du sier!

NORA: Jeg vet jo ikke annet enn hva presten Hansen sa da jeg gikk til konfirmasjonen. Han fortalte at religion var det og det. Når jeg kommer bort fra

alt dette her og blir ensom, så vil jeg undersøke den sak også. Jeg vil se om det var riktig det presten Hansen sa, eller i alle fall om det er riktig for meg.

HELMER: Å, slikt er da uhørt av en så ung kvinne! Men kan ikke religionen rettlede deg, så la da meg ryste opp din samvittighet. For moralske følelser har du da? Eller, svar meg – har du kanskje ingen?

NORA: Ja, Torvald, det er ikke godt å svare på det. Jeg vet det jo slett ikke. Jeg er ganske i villrede med de ting. Jeg vet bare at jeg har en ganske annen mening om slike ting enn du. Jeg hører jo også nå at lovene er annerledes enn jeg tenkte; men at de lover skulle være riktige, det kan jeg umulig få inn i mitt hode. En kvinne skal altså ikke ha rett til å skåne sin døende gamle far, eller til å redde sin manns liv! Slikt tror jeg ikke på.

HELMER: Du taler som et barn. Du forstår ikke det samfunn du lever i.

NORA: Nei, det gjør jeg ikke. Men nå vil jeg sette meg inn i det. Jeg må se å finne ut hvem som har rett, samfunnet eller jeg.

HELMER: Du er syk, Nora; du har feber; jeg tror nesten du er fra sans og samling.

NORA: Jeg har aldri følt meg så klar og sikker som i natt.

HELMER: Og klar og sikker forlater du din mann og dine barn?

NORA: Ja; det gjør jeg.

HELMER: Så er kun én forklaring mulig.

NORA: Hvilken?

HELMER: Du elsker meg ikke mer.

NORA: Nei, det er just tingen.

HELMER: Nora! Og det sier du!

NORA: Å, det gjør meg ondt, Torvald; for du har alltid vært så snill imot meg. Men jeg kan ikke gjøre ved det. Jeg elsker deg ikke mer.

HELMER: (med tilkjempet fatning) Er dette også en klar og sikker overbevisning?

NORA: Ja, fullkommen klar og sikker. Det er derfor jeg ikke vil være her lenger.

(...)

HELMER: Men du er min hustru, både som du er, og som du blir.

NORA: Hør, Torvald – når en hustru forlater sin manns hus, således som jeg nå gjør, så har jeg hørt at han etter loven er løst fra alle forpliktelser imot henne. Jeg løser deg iallfall fra enhver forpliktelse. Du skal ikke føle deg bundet ved noe, likeså lite som jeg vil være det. Der må være full frihet på begge sider. Se, her har du min ring tilbake. Gi meg min.

HELMER: Også dette?

NORA: Dette også.

HELMER: Her er den.

NORA: Så. Ja, nå er det altså forbi. Her legger jeg nøklene. Om alle saker i huset vet pikene beskjed – bedre enn jeg. I morgen, når jeg er reist, kommer Kristine hit for å pakke de ting som er min eiendom hjemmefra. Det vil jeg ha sendt etter meg.

HELMER: Forbi; forbi! Nora, vil du aldri mer tenke på meg?

NORA: Jeg kommer visst ofte til å tenke på deg og på barna og på huset her.

HELMER: Kan jeg skrive til deg, Nora?

NORA: Nei – aldri. Det får du ikke lov til.

HELMER: Å, men sende deg penger får jeg vel?

NORA : Intet; intet.

HELMER: Hjelpe deg hvis du skulle behøve det?

NORA: Nei, sier jeg. Jeg mottar ingen ting av fremmede.

HELMER: Nora, – kan jeg aldri bli mer enn en fremmed for deg?

NORA: (tar sin sekk) Akk, Torvald, da måtte det vidunderligste skje.

HELMER: Nevn meg det vidunderligste!

NORA: Da måtte både du og jeg forvandle oss således at –. Å, Torvald, jeg tror ikke lenger på noe vidunderlig.

HELMER: Men jeg vil tro på det. Nevn det! Forvandle oss således at –?

NORA: At samliv mellom oss to kunne bli et ekteskap. Farvel. (Hun går ut gjennom forstuen.)

*HELMER: (synker ned på en stol ved døren og slår hendene for ansiktet) Nora!
Nora! (Et håp skyter opp i ham.) Det vidunderligste –?!*

(Nedenfor høres drønnen av en port som slås i lås.)

Oppgaver

- 1) Hvilken sjanger er teksten? Hvilke sjangerkjennetegn finner du?
- 2) Se skuespillet på film.
 - a. Forklar hva som menes med "retrospektiv teknikk". Gi noen eksempler.
 - b. Forklar hva som menes med "frampek". Gi noen eksempler.
 - c. Hva er tema og budskap i skuespillet?
 - d. Hvorfor er skuepillet fremdeles aktuelt?

Bjørnstjerne Bjørnson (1832–1910)

Bjørnstjerne Bjørnson er fra Kvikne i Østerdalen. Fra 1876 bodde han på Aulestad i Gausdal. Dette stedet er nå museum. Bjørnson bodde også mye i utlandet, og han giftet seg med skuespillerinnen Karoline Reimers. I 1903 fikk Bjørnson nobelprisen i litteratur.

Bjørnson begynte å skrive i den nasjonalromantiske perioden som var mellom 1830 og 1870. I denne perioden var kunstnerne opptatt av det som var spesielt for Norge. Forfatterne skrev dikt, fortellinger og skuespill fra norsk historie. Bjørnson skrev historiske skuespill, dikt og bondefortellinger. Han skrev nasjonalsangen "*Ja, vi elsker dette landet*" (1868). Andre eksempler på tekster er novellen "*Faderen*" (1860) og romanen "*Fiskerjenten*" (1869). Filmen "*Det største i verden*" fra 2001 bygger på romanen "*Fiskerjenten*".

Tidsrommet fra 1860 til 1890 blir kalt realismen, og Bjørnstjerne Bjørnson regnes som en av de fire store fra denne perioden. De andre var Henrik Ibsen, Alexander Kielland og Jonas Lie. Slagordet var å sette "problemer under debatt".

Industrien var kommet til Europa, og på slutten av 1800-tallet fikk også Norge fabrikker. Industrialiseringen førte til nye samfunnsklasser, og det ble større forskjeller mellom fattige og rike. Fra 1860 begynte forfatterne å skrive om problemer, politikk og samfunnsspørsmål. De ville fortelle så realistisk som mulig om det som skjedde i samfunnet. Forfatterne beskrev virkeligheten på en kritisk måte og skrev om forskjellen mellom fattige og rike, om urettferdighet og om kvinnes stilling. Målet var å forandre samfunnet og å skape diskusjon. Sjangerne som ble brukt, var skuespill, romaner og noveller.

Bjørnson likte å diskutere politikk, og han ønsket å forandre samfunnet. I 1870-årene skrev han samtidsdrama og tok opp kvinnesak, maktmisbruk og klasseforskjeller.

Faren (Faderen i nyere språk)

Den mannen som det skal fortelles om her, var den mektigste i sitt prestegjeld. Han het Tord Øverås. Han sto en dag på prestens kontor, høy og alvorlig. "Jeg har fått en sønn," sa han, "og vil ha ham til dåpen."

"Hva skal han hete?"

"Finn, etter faren min."

"Og fadderne?"

De ble nevnt, og det var bygdas beste menn og kvinner av mannens slekt.

"Er det ellers noe?" spurte presten. Han så opp.

Bonden sto litt og sa: "Jeg vil gjerne ha ham døpt for seg selv".

"Det vil si på en hverdag?"

"På lørdag førstkommende klokka 12."

"Er det ellers noe?" spurte presten.

"Ellers er det ingen ting," sa bonden, dreide lua som om han ville gå. Da reiste presten seg. "Bare dette," sa han og gikk like bort til Tord, tok hånda hans og så ham inn i øynene: "Gi Gud at barnet må bli deg til velsignelse!"

Seksten år etter den dagen sto Tord i prestens stue. "Du holder deg godt, du Tord," sa presten. Han så ingen forandring på ham.

"Jeg har heller ingen sorger," svarte Tord. Til dette tidde presten, men en stund etter spurte han:

"Hva er ditt ærend i kveld?"

"I kveld kommer jeg for sønnen min som skal konfirmeres i morgen."

"Han er en flink gutt."

"Jeg ville ikke betale presten før jeg hørte hvilket nummer han fikk på kirkegulvet."

"Han skal stå som nummer en."

"Jeg hører dette, og her er ti daler til presten."

"Er det ellers noe?" spurte presten. Han så på Tord.

"Ellers er det ingenting." Tord gikk.

Igjen gikk det åtte år, og så hørtes støy en dag foran prestens kontor. Mange menn kom, og Tord først. Presten så opp og kjente ham. "Du kommer mannsterk i kveld."

"Jeg vil begjære lysning for sønnen min. Han skal gifte seg med Karen Storlien, datter av Gudmund som står her."

"Dette er jo bygdas rikeste jente."

"De sier så," sa bonden. Han strøk håret opp med den ene hånda. Presten satt en stund og tenkte. Han sa ingenting, men førte navnene opp i bøkene sine, og mennene skrev under. Tord la tre daler på bordet.

"Jeg skal bare ha en," sa presten.

"Det vet jeg nok, men han er mitt eneste barn, og jeg ville gjerne gjøre det vel." Presten tok imot pengene. "Det er tredje gang du på sønnens vegne står her nå, Tord."

"Men nå er jeg ferdig med ham," sa Tord og la lommeboka si sammen, sa farvel og gikk. Og mennene gikk langsomt etter.

Fjorten dager etter denne dagen rodde far og sønn i stille vær over vannet til Storlien for å samtale om bryllupet. "Den tofta ligger ikke sikkert under meg," sa sønnen og reiste seg for å legge den til rette. I det samme glir den tilja han står på. Han slår ut med armene, gir fra seg et skrik og faller i vannet.

"Ta i åra!" ropte faren. Han reiste seg og stakk ut åra. Men da sønnen hadde gjort et par tak, stivner han. "Vent litt!" ropte faren og rodde til. Da velter sønnen bakover, ser langt på faren – og synker.

Tord ville ikke helt tro det. Han holdt båten stille og stirret på det stedet sønnen var sunket ned som om han skulle komme opp igjen. Det steg noen bobler opp, enda noen – og så lå sjøen igjen speilblank.

I tre dager og tre netter så folk faren ro rundt dette stedet uten å spise eller sove. Han lette etter sønnen sin. Og den tredje dagen om morgenen fant han ham og kom bærende oppover bakkene med ham til gården sin.

Det kunne ha vært et år siden den dagen. Da hører presten seint en høstkveld noen gå ved døra ute i gangen og famle forsiktig etter låsen. Presten åpnet døra, og inn trådte en høy, foroverbøyd mann, mager og hvit i håret. Presten så

lenge på ham før han kjente ham igjen. Det var Tord. "Kommer du så seint?" sa presten og sto stille foran ham.

"Å ja, jeg kommer seint," sa Tord, og han satte seg ned.

Presten satte seg også og ventet. Det var stille lenge. Da sa Tord: "Jeg har noe med som jeg gjerne ville gi til de fattige. Det skulle gjøres til et legat og bære navnet til sønnen min." Han reiste seg, la pengene på bordet og satte seg igjen. Presten telte pengene. "Det var mange penger," sa han.

"Det er halvparten av gården min. Jeg solgte den i dag." Presten ble sittende i lang stillhet og spurte endelig mildt: "Hva vil du ta deg til?"

"Noe bedre."

De satt en stund. Tord med øynene mot gulvet, presten med øynene på ham. Da sa presten sakte: "Nå tenker jeg at sønnen din endelig er blitt deg til velsignelse."

"Ja, nå tenker jeg det også selv," sa Tord. Han så opp, og to tårer rant tunge nedover ansiktet hans.

Oppgaver

- 1) Les novella "Faderen".
- 2) Hvorfor tror du Bjørnson har kalt novella "Faderen"?
- 3) På hvilken måte kommer det fram at Tord er rik?
- 4) Hvordan forandrer Tord seg etter at sønnen er død?
- 5) Hva er budskapet i novella?
- 6) Gi eksempler på kontraster Bjørnson bruker.
- 7) Gi eksempler på gjentakelser i novella.
- 8) Hvilke frampek finner du i novella?
- 9) Gi eksempler på at tallet tre brukes.
- 10) Hva er din mening om novella?

Ja vi elsker dette landet (utdrag)

*Ja, vi elsker dette landet,
som det stiger frem,
furet¹⁸, værbitt¹⁹ over vannet,
med de tusen hjem.*

*Elsker, elsker det og tenker
på vår far og mor
og den saganatt som senker
drømme på vår jord.
Og den saganatt som senker,
senker drømme på vår jord.*

*Norske mann i hus og hytte,
takk din store Gud!
Landet ville han beskytte,
skjønt²⁰ det mørkt så ut.
Alt hva fedrene har kjempet,
mødrene har grett²¹,
har den Herre stille lempet²²
så vi vant vår rett.*

*Ja, vi elsker dette landet,
som det stiger frem,
furet, værbitt over vannet,
med de tusen hjem.
Og som fedres kamp har hevet
det av nød til seir²³,
også vi, når det blir krevet,
for dets fred slår leir.*

¹⁸ furet = her: oppdelt, ujevnt

¹⁹ værbitt = utsatt for hardt vær

²⁰ skjønt = selv om

²¹ grett = grått

²² lempet = ordnet

²³ seir = seier

Det største i verden

Filmen *”Det største i verden”* fra 2001 bygger på Bjørnsons roman *”Fiskerjenten”* fra 1868. Boka ble populær da den kom ut og ble oversatt til flere språk.

I filmen møter vi Petra som må rømme²⁴ fra hjemstedet sitt etter at innbyggerne har funnet ut at hun er forlovet med tre menn. Først reiser hun til Bergen, men der blir hun avvist fordi folk har hørt at hun har et dårlig rykte. Petra bestemmer seg for å dra til Kristiania, men på reisen over fjellet skjer det noe dramatisk, og hun kommer til en prestegård. På denne gården bor det en prost²⁵ som er enkemann, og datteren hans, Signe, som er like gammel som Petra. Petra lærer å snakke fransk, spille piano og lese litteratur mens hun bor hos prosten. Petra trives veldig godt, og prosten ønsker at hun skal bli hans fosterdatter²⁶.

I julegave får Petra og Signe en tur til Bergen for å gå i teateret. Petra har aldri sett et teaterstykke før og blir begeistret. Hun mener at dette må være det største i verden.

Petra og Signe blir veldig gode venner, men vennskapet blir satt på prøve når de oppdager at de elsker samme mann. Petra må til slutt velge mellom kjærligheten og kunsten.

²⁴ rømme = flykte

²⁵ prost = prest som er sjef for andre prester i sitt område

²⁶ fosterdatter = datter som vokser opp hos andre enn sine foreldre

Oppgaver

- 1) Se filmen "*Det største i verden*".
- 2) Hvorfor lyver Petra så mye, tror du?
- 3) "Å grine er nesten det deiligste som fins", sier Petra en gang i filmen. Hva tror du hun mener med det?
- 4) På slutten av filmen må Petra velge mellom kjærligheten og kunsten. Hva velger hun?
- 5) Hva er "det største i verden" for Petra?
- 6) Hvordan er forholdet mellom Petra og Signe? Hvordan forandres dette forholdet i løpet av filmen?
- 7) Hvordan finner Petra ut om forholdet mellom Signe og Hans? Hvordan reagerer Signe når hun får vite om forholdet mellom Petra og Hans?
- 8) Hva forteller filmen om de sosiale forholdene og klasseforskjellene?

Astrid Lindgren (1907–2002)

Astrid Lindgren er en kjent, svensk barnebokforfatter. Hun ble født i 1907 og døde i 2002. Bøkene hennes er oversatt til over 80 språk, og over 100 millioner eksemplarer er solgt.

Astrid Lindgren ble født på en gård i Vimmerby i Småland i Sverige. Der hadde hun en god barndom. Astrid Lindgren begynte tidlig å skrive, og da hun var 17 år, fikk hun jobb i en avis.

Astrid Lindgren ble gravid da hun var 19 år, men hun ville ikke gifte seg med barnefaren. Dette var en skandale i Vimmerby. Astrid Lindgren orket ikke all sladder og reiste til Stockholm. Der tok hun utdanning som sekretær og jobbet på kontor. Hun kunne ikke ha sønnen Lars boende hos seg de første årene fordi det ikke fantes barnehager i Stockholm. I 1931 giftet hun seg med Sture Lindgren og tok hans navn. De hentet sønnen Lars hjem til Stockholm. I 1934 fikk de datteren Karin.

Astrid Lindgren skrev over 80 bøker. Noen av de mest kjente er bøkene om Pippi Langstrømpe, Emil i Lønneberget og Karlson på taket. I 1981 kom boka "*Ronja Røverdatter*". Det er lagd cirka 40 filmer med utgangspunkt i bøkene hennes.

Astrid Lindgren bruker humor og fantasi i bøkene sine, og ofte inntreffer det noe uventet og overraskende i historiene hennes. Det skjer overnaturlige ting også, som for eksempel at Pippi er så sterk at hun kan løfte en hest, og at Karlson har en propell på ryggen og kan fly.

Det var viktig for Astrid Lindgren at barn skulle få lov til å leke og være barn. Barna i fortellingene hennes finner på mye morsomt og spennende og gjør ikke alltid bare det som er riktig.

Fortellingene har ofte en moral. Hun viser i bøkene hva som er rett og galt. Et eksempel på dette er når Emil, etter at han har lovet at han aldri skal drikke alkohol, knuser alle vinflaskene til moren. Et annet eksempel er når Emil inviterer de gamle fra fattighuset på fest og gir dem maten som moren hadde planlagt å servere i et annet selskap. Men som Emil sier: *"De er alt så tjukke at det greier seg"*. I denne fortellingen ligger en kritikk av urettferdigheten i samfunnet.

Astrid Lindgren har gjennom bøkene og filmene sine påvirket barn i flere generasjoner.

Oppgaver

Snakk sammen

- 1) Hva er Astrid Lindgren kjent for?
- 2) Hvor ble hun født?
- 3) Når levde hun?
- 4) Hvor mange barn hadde hun?
- 5) Hva slags jobb hadde hun før hun ble forfatter?
- 6) Kan du navnet på noen av bøkene hennes?
- 7) Hvorfor tror du mange liker bøkene hennes så godt?

Pippi Langstrømpe

Den første boka om Pippi Langstrømpe ble utgitt i 1945. Senere har det kommet flere bøker, filmer og TV-serier om Pippi.

Pippi Langstrømpe er ei uvanlig jente som gjør som hun vil og ikke hører på de voksne. Hun er den sterkeste jenta i verden og har rødt hår og fregner. Moren til Pippi er død og bor i himmelen. Faren er konge på en sydhavsøy. Pippi har en koffert full av gullpenger og bor i et hus som heter *Villa Villekulla*. Her bor hun sammen med apen *Herr Nilsson* og en hest som heter *Lille gubben*. *Tommy* og *Annika* er Pippis venner og naboer. De er lydige og veloppdragne i motsetning til Pippi som finner på mye rart som de voksne ikke liker.

Når folk oppdager at Pippi bor alene, er det noen som ordner det slik at hun får plass på et barnehjem. Dette bryr ikke Pippi seg noe om, og når politiet kommer for å hente henne, sier hun:

- ”- *Jeg har alt plass på et barnehjem, sa Pippi.*
- *Hva sier du, er det i orden alt? spurte en av konstablene.*
- *Hvor ligger det barnehjemmet?*
- *Her, sa Pippi stolt.*
- *Jeg er et barn, og dette er mitt hjem, altså er det et barnehjem.”*

Tidligere skulle barn ”ses og ikke høres”. Barn skulle være veloppdragne, høflige og lydige. De voksne skulle kontrollere barna og passe på at alle regler ble fulgt. Barn skulle være små kopier av voksne. På 1900-tallet skjedde en forandring i dette synet på barn. Barn fikk lov til å utfolde seg mer, leke og ha frihet uten å bli passet på av de voksne hele tida. Dette nye synet på barn kommer fram i

bøkene til Astrid Lindgren. Pippi ble skapt under andre verdenskrig da det var krav om streng disiplin, og Pippis opprør mot regler kan være en protest mot de strenge reglene som gjaldt.

Pippi lever alene uten tilsyn av voksne. Hun følger ikke regler og gjør ofte det motsatte av det som er vanlig. I *Villa Villekulla* er det kaos. Hesten står på verandaen. Pippi sover med føttene på hodeputa, og når hun baker, skjer det på gulvet. Pippi er uhøflig og forsyner seg først når det blir servert kake. Når hun er ute på morgentur, går hun baklengs. Hun står på hodet når hun snakker med politiet.

Pippi finner på morsomme ting og tar stadig sjanser. Hun erter politiet og viser hvor sterk hun er ved å løfte hester. Men Pippi er også snill. Hun gir bort gaver og hjelper de svake.

Bøker

1945: Pippi Langstrømpe

1946: Pippi Langstrømpe går om bord

1948: Pippi Langstrømpe går til sjøs

Filmer

1969: Pippi Langstrømpe 1

1970: Pippi rømmer med

1970: Pippi Langstrømpe på de syv hav

Oppgaver

Snakk sammen

- 1) Beskriv Pippi.
- 2) Fortell om personene som er med i bøkene om Pippi.
- 3) Hvorfor liker barn så godt bøkene om Pippi, tror du?
- 4) Astrid Lindgren bruker humor i bøkene sine. Kan du gi noen eksempler fra bøker eller filmer du kjenner til?

Karlson på taket

Den første boka om Karlson på taket kom i 1955. Karlson bor på taket av et hus i Stockholm. Han har en propell på ryggen og kan fly omkring.

Lillebror er navnet på en gutt som bor sammen med mor, far, ei søster som heter Bitten og en bror som heter Bosse. Bitten og Bosse er mye sammen, mens Lillebror ofte er alene. Lillebror lengter veldig etter å ha en hund.

Karlson kommer stadig inn gjennom vinduet og besøker Lillebror. Karlson lyger, skryter og ødelegger ting. I begynnelsen tror ikke familien til Lillebror at Karlsson finnes. De tror at Karlson bare er en person som Lillebror har diktet opp for å forklare hvorfor ting blir ødelagt.

Karlson ødelegger dampmaskinen til Lillebror, og han lager oversvømmelse når han lar vannet renne over i badekaret. Han ødelegger også gardinene til Lillebror. Karlson er egoistisk. Når han ikke får det som han vil, sier han: *"Da vil jeg ikke være med"*. Å true med å holde seg utenfor leken, er noe alle barn kjenner seg igjen i. Karlson er godt fornøyd med seg selv og sier: *"Jeg er en vakker og gjennomklok og passe tjukk mann i min beste alder."*

Karlson vil gjerne være syk og sier en dag til Lillebror at han har feber. Lillebror spør ham hvor høy feber han har.

"Tja, en tretti-førti grader", sa Karlson. "Minst."

Lillebror hadde nettopp hatt meslinger, og hadde god greie på feber. Han ristet på hodet. "Jeg tror ikke at du er syk," sa han.

*"Du er lompen," sa Karlson, og trampet i gulvet. "Skal **aldri** jeg få være syk sånn som andre mennesker."*

”Vil du gjerne det da?” spurte Lillebror forundret. ”Alle vil vel det,” sa Karlson. ”Jeg vil ligge i senga mi og ha mye feber, og du skal spørre hvordan jeg har det, og jeg skal si at jeg er verdens sykeste, og du skal spørre om det er noenting jeg har lyst på, og jeg skal si at jeg er så syk, så syk, så jeg vil absolutt ikke ha noenting ... annet enn bare mye kringle og mye kaker og fullt av sjokolade og en hel haug med sukkertøy.”

Selv om Karlson er egoistisk, er Lillebror glad i ham. I bøkene om Karlson på taket er det mye humor. Vi ler av Karlson som er så frekk, og av de voksne som er så dumme.

Bøkene om Karlson

1955: Lillebror og Karlson på taket
1962: Karlson på taket flyr igjen
1968: Karlson på taket spøker igjen
1972: Alt om Karlson på taket

Filmer

1974: Världens bästa Karlsson
2001: Karlsson på taket

Oppgaver

Snakk sammen om følgende:

- 1) Beskriv Karlsson.
- 2) Beskriv Lillebror.
- 3) Fortell om egenskaper hos Karlsson som barn kan kjenne seg igjen i.
- 4) Snakk om hendelser fra bøker/filmer om Karlsson som du synes er morsomme.

Emil i Lønneberget

Den første boka om Emil i Lønneberget kom i 1963. Emil er en gutt på åtte år som bor på gården Katthult i Småland i Sverige. Emil bor sammen med mor, far, lillesøster, ei tjenestejente og en gårdsgutt.

Alle har sine oppgaver på gården. Faren Anton gjør arbeid utendørs. Moren Alma lager mat. Tjenestejenta Lina melker kuene, vasker opp og vasker gulv. Gårdsgutten Alfred jobber på åkeren og stiller hestene. Sylte-Maja er ei husmannskone som kommer når det er behov for ekstrahjelp. Hun forteller skumle historier til ungene, og hun sladrer om Emils "spell" til de andre som bor i Lønneberget.

Emil har en livlig fantasi og finner på mange spell uten at han mener å være slem. Det som Emil finner på, går ofte ut over faren. En gang får faren tåa si i en musefelle som Emil har satt under kjøkkenbordet. En annen gang setter Emil varm mat til avkjøling i vinduskarmen mens faren ligger på gresset under vinduet og slapper av. Maten faller i hodet på faren. Når Emil skal teste om støvlene til faren er vanntette, fyller han den ene støvelen med vann. Så kommer faren og setter foten nedi støvelen.

Faren til Emil blir veldig sint. Når Emil har gjort et spell, må han sitte i snekkerbua. Faren stenger døra på utsiden slik at Emil ikke kan komme ut, og Emil stenger døra på innsiden slik at faren ikke kan komme inn. I snekkerbua spikker Emil tremenn og har det ganske koselig. Selv om faren til Emil ofte er sint på ham, er de to glade i hverandre.

"I hele Lønneberget og hele Småland og – hvem vet – kanskje i hele verden har det nok aldri eksistert en unge som har gjort flere spell enn Emil, han som bodde på Katthult i Lønneberget sogn i Småland en gang for lenge siden."

Hver kveld skriver moren ned Emils spill i ei bok.

Det er ulike meninger om Emil. Moren sier: *"Han er en snill, liten gutt"*. Faren er ikke enig i dette. Forfatteren skriver: *"Han hadde et godt hjerte, den gutten."* Tjenestejenta Lina sier: *"Jeg har aldri sett maken til unge!"*

Lina liker ikke Emil. Hun er sjalu på Emil fordi han er venn med gårdsgutten Alfred som Lina er forelsket i. *"Du og jeg, Alfred", sa Emil. "Ja, du og jeg, Emil", sa Alfred.*

I fortellingen om juleselskapet, når Emil henter de sultne fattiglemmene fra fattiggården og gir dem den gode maten som Alma har lagd, ser vi Astrid Lindgrens samfunnsengasjement. Når forfatteren forteller om de utsultede gamle menneskene og om den grusomme "Kommandøra", er dette en sterk kritikk av forhold i samfunnet.

Astrid Lindgren forteller ofte i bøkene sine om hvordan livet var i gamle dager:

"Du vet vel ikke hva et fattiglem er og ikke hva en fattiggård er heller, og det skal du bare være glad for... Hvis du tenker på en ussel, liten stue med et par rom i, og hele stua er full av fattige, utslitte gamle folk som bor der sammen i et eneste rot av bare skitt og lus og elendighet, da vet du hva et fattiglem er, og en fattiggård."

I bøkene om Emil er det flere eksempler som viser at Anton er sparsommelig. Når Alma bruker blyant for å skrive om alle spillene til Emil, klager faren over at hun kommer til å bruke opp blyanten. Han liker ikke tanken på at han må kjøpe en ny. Når de skal ha selskap, blir

Anton og Alma uenige. Anton vil spare, mens Alma vil vise at hun er en god husmor.

”– Det blir dyrt dette, sa far Anton. – Men skal det være fest, så skal det være fest! Ikkeno’ knussel! Men du kunne kanskje gjøre kjøttbollene litt mindre.

*– Jeg lager kjøttbollene akkurat passe store, sa mor Alma. –
Passe store, passe runde og passe brune.”*

En gang Alfred er syk og holder på å dø, redder Emil livet hans ved å ta med seg Alfred gjennom snøstormen til legen. Etter dette blir Emil en helt, og *”alle hans spell ble glemt og tilgitt”*.

I bøkene om Emil er det mye å le av. Vi blir overrasket når Emil gjør et spell, og det skjer noe uventet. Fortellingene om Emil viser barns behov for å eksperimentere og prøve ut grenser. Vi får også kjennskap til livet på en gård i gamle dager, om naturen og om forhold mellom mennesker.

Bøker

- 1963: Emil i Lønneberget
- 1966: Nye spell av Emil fra Lønneberget
- 1970: Emil fra Lønneberget gir seg ikke
- 1972: Nei, han Emil fra Lønneberget
- 1976: Da Emil skulle trekke Linas tann
- 1984: Emils spell nr. 325
- 1986: Ikkeno’ knussel, sa Emil fra Lønneberget
- 1997: Emil og suppebollen

Filmer

- 1971: Emil i Lønneberget
- 1972: Nye streker av Emil i Lønneberget
- 1973: Emil og grisungen

Oppgaver

Snakk sammen

1) Fortell om personene i bøkene om Emil:

Emil

Moren Alma

Faren Anton

Lillesøstera Ida

Gårdsgutten Alfred

Tjenestejenta Lina

Sylte-Maja/Krøsa-Maja

2) Snakk sammen om forholdet mellom Emil og faren.

3) Fortell om eksempler på humor i bøkene/filmene.

Ronja Røverdatter

”Ronja Røverdatter” er en roman fra 1981. Boka handler om Ronja som er datteren til Mattis og Lovis. Mattis er en røverhøvding for tolv røvere.

Mattis, Lovis, Ronja og de tolv røverne bor i Mattisborgen. Den natta Ronja blir født, er det tordenvær, og borgen blir delt i to.

Borkarøverne flytter inn i den andre delen av borgen uten å spørre om lov. Borka og Mattis er erkefiender, og Mattis krever at Borkarøverne skal flytte ut av borgen.

Mellom de to delene av borgen er det et stort gap som kalles Helvetesgapet. Den todelte borgen og Helvetesgapet er symbolet på fiendskapet mellom Mattisrøverne og Borkarøverne.

Samme natt som Ronja blir født, kommer en gutt til verden i den andre delen av borgen. Gutten får navnet Birk og er sønn til Borka. Birk og Ronja blir venner. Mattis kan ikke godta at datteren er venn med fienden, og dette fører til en sterk konflikt mellom Ronja og faren. Romanen forteller om hvordan Ronja blir selvstendig og gjør opprør.

”Hun kunne ikke fortelle Mattis at hun at hun var blitt venner med en Borkarøver. Det ville være som å slå ham i hodet med en slegge, bare my verre, og han ville bli mer knust og rasende enn hun noen gang hadde sett ham.”

”Ronja pleide ikke lyve for faren sin. Hun tidde bare med sånt som hun visste ville gjøre ham trist eller sint. Eller både trist og sint, og det ville han bli hvis hun fortalte ham om Birk.”

Om vinteren kan ingen komme seg ut av borgen fordi det er så mye snø. Ronja graver en underjordisk gang mellom de to delene av borgen slik at hun og Birk kan møtes. På denne måten prøver Ronja å

få til et vennskap. Den underjordiske gangen blir et symbol på at fiender kan bli venner.

Om sommeren bor Ronja og Birk ute i skogen og lever et selvstendig liv uten tilsyn av voksne. Når sommeren tar slutt, kommer Mattis ut i skogen og ber Ronja bli med hjem. Mattis og Ronja blir venner igjen.

Boka slutter med at de to røverfamiliene slår seg sammen, og Mattis blir røverhøvding. Men verken Ronja eller Birk vil være røvere. Når den eldste røveren, Skalle-Per, ligger for døden, forteller han Ronja at det er sølv i fjellet. Forfatterens antivold-budskap kommer fram ved at Ronja og Birk bestemmer seg for å leve av sølvet i fjellet i stedet for å røve.

Filmen om Ronja Røverdatter var ferdig i 1984.

Oppgaver

Snakk sammen

1) Fortell om personene i boka:

Ronja
Mattis
Lovis
Birk

2) Fortell hvordan forholdet mellom Mattis og Ronja utvikler seg.

3) Hvilke temaer tar forfatteren opp i boka?

4) På hvilken måte kommer forfatterens syn på barn fram?